

пізнавальної діяльності учнів на різних етапах навчання; 5) забезпечення моніторингу як системи контрольних заходів різних видів та форм з метою визначення рівнів сформованості в учнів предметної компетентності у динаміці й оперативного впливу на цей процес.

СИСТЕМА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ НА УРОЦІ ІСТОРІЇ

Н. М. Гупан, д. пед. н.

Нагальним завданням шкільної історичної освіти сьогодні є послідовне запровадження компетентнісного підходу. Одним з важливих інструментів вирішення цього завдання є такий засіб навчання як компетентісно орієнтовані пізнавальні завдання, причому організовані у певну систему. Пізнавальні завдання є тим механізмом, що дозволяє вчителю передбачати, програмувати навчальні і розумові дії школярів, оптимально керувати ними. Система компетентісно орієнтованих пізнавальних завдань має стимулювати пізнавальну діяльність школярів, спрямовуючи їх рух до мети навчання – формування когнітивного, аксіологічного та процесуально-діяльнісного складників компетентності, насамперед предметної. З допомогою навчально-пізнавальних завдань забезпечується якість знань, їх оперативність, рівень узагальненості, практичний характер, створюються умови для напрацювання учнями передбачуваних програмою умінь і навичок, формування їх ставлень і мотивів.

Спрямована на розвиток історичної компетентності учнів система пізнавальних завдань має передбачати розвиток її п'яти основних складників: хронологічного, просторового, інформаційного, логічного і аксіологічного. Компетентісна спрямованість завдань забезпечується їх змістом, адже кожен із її складників потребує відбору і структурування фактів (понять), на основі яких можна сформулювати завдання, спрямоване на розвиток відповідних новоутворень в учнів. Складники предметної компетентності відбивають особливості змісту і способів пізнання відповідної науки й створюють об'єктивну основу для визначення чіткої системи завдань як у побудові навчального процесу, так і

в оцінюванні його результатів. Проілюструємо сказане на прикладі завдань, пов'язаних з розвитком хронологічної складової предметної компетентності. В основній школі для забезпечення просування учнів у цьому напрямі вчитель має забезпечити постановку перед учнями таких типів завдань як: називати основні дати; визначати послідовність подій, процесів; групувати дати на основі певних подій і процесів; співвідносити дати з історичними подіями і процесами; співвідносити дати подій і процесів в регіоні, державі, Європі, світі; співвідносити дати з персоналіями, подіями, предметами і об'єктами зображеними на схемах, картах, фотографіях, рисунках, слайдах, відеоматеріалах; співвідносити дати з текстами письмових джерел; складати хронологічну і синхроністичну таблиці; застосовувати різні стилі літочислення до конкретних подій.

КАРТОГРАФІЧНІ ВМІННЯ ЯК СКЛАДНИК ПРОСТОРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ. ФОРМУВАННЯ КАРТОГРАФІЧНИХ УМІНЬ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

В. С. Власов, к. пед. н.

Специфіку історії як шкільного предмета визначають, окрім хронологічних, ще й просторові уявлення, адже в історії події розглядаємо і в часі, і в просторі. Тож якщо хронологія локалізує історичні факти в часі, то історичні карти мають на меті їх локалізацію в просторі. Найнижчою сходинкою на шляху формування просторової компетентності є опанування учнями вмінь *локалізувати* – знаходити, показувати на карті й словесно описувати історичні факти (події, явища, процеси) та історикогеографічні об'єкти. Саме ці вміння є фундаментом того комплексу вмінь, який називаємо *просторовою компетентністю, що ґрунтується на знаннях і досвіді, ціннісних орієнтаціях учнів, та забезпечує розуміння простору як основи розвитку історичного процесу.*

Беручи за основу підхід, відповідно до якого вміння – це засвоєний суб'єктом спосіб виконання дій, що забезпечується сукупністю набутих знань та навичок, визначаємо загальні навички орієнтування на карті (їх разом зі знаннями теоретичного матеріалу кожної окремо взятої теми, а також засвоєними учнями